

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКС»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр

Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Освітня програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Рік навчання 2, семестр 3, 4

Форма навчання денна

Кількість кредитів ЄКТС 5

Мова викладання українська

Лектор курсу

Доктор економічних наук, доцент кафедри економічної теорії Бутенко Віра Михайлівна;

кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії Пашченко Оксана Василівна

Контактна інформація
лектора (e-mail)

butenkovera@nubip.edu.ua

o.pashchenko@nubip.edu.ua

Сторінка курсу в eLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=708>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Економікс» є однією з найдинамічніших, найцікавіших, найнеобхідніших дисциплін, оскільки вона вивчає поведінку й механізми ухвалення рішення окремими економічними суб'єктами на різних рівнях економічної системи. Вивчення дисципліни «Економікс» формує систему знань про економічний вибір суб'єктів економіки за умов обмежених виробничих ресурсів і безмежних потреб у різних соціально-економічних системах. Ця дисципліна сприяє висвітленню загальних засад економічного життя суспільства; розкриттю закономірностей розвитку економічної системи та діалектики взаємозв'язку її структурних елементів; вивченню механізму дії економічних законів та способів використання їх людьми у процесі господарської діяльності для забезпечення економічного зростання.

Вивчення курсу дозволить студенту вільно володіти економічною термінологією, понятійним апаратом і категоріями дисципліни, застосовувати економічні методи до аналізу певних процесів і явищ економічної системи та робити на його основі узагальнення і висновки, використовувати теоретичні положення для аналізу конкретних ринкових ситуацій, вміти давати власну науково-обґрунтовану оцінку будь-якого економічного явища, вміти формувати пропозиції щодо вибору оптимальної поведінки суб'єкта господарювання в конкурентному середовищі.

Також даний курс орієнтований на вивчення теоретичних засад та інструментарію макроекономічного аналізу (аналізу стану національної економіки та зовнішньоекономічних відносин), теорії функціонування та розвитку макроекономічних систем, здобуття навичок побудови та аналізу макроекономічних моделей, формування комплексних знань щодо формування ефективного механізму макроекономічної політики, а також вироблення вміння застосувати отримані знання в практичній діяльності.

Особливо актуальним цей курс є для студентів спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», оскільки він сприяє формуванню у майбутніх фахівців методологічної бази мікро- та макроекономічного аналізу поведінки суб'єктів економічної системи завдяки застосуванню відповідних економіко-математичні методів та моделей для вирішення мікро- та макроекономічних задач, розумінню принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання, оволодінню методичним інструментарієм діагностики стану ринкових систем.

Компетентності ОП:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає

застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності(ФК)

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

Програмні результати навчання

ПРН1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ семінар ські)	Результати навчання	Завдання	Оціню вання
Частина 1: Мікроекономіка				
Модуль 1. Основи функціонування ринку				
Тема 1. Вступ до мікроекономіки	2/2	Розуміти значення категорії мікроекономіка, її об'єкти і суб'єкти. Усвідомлювати місце мікроекономіки в системі економічних знань. Володіти методологією мікроекономіки. Знати сутність економічних потреб та інтересів, економічних благ та їх класифікацію. Вміти розраховувати альтернативну вартість. Розуміти межу виробничих можливостей та вміти її графічно зображувати	Підготовка презентації або реферату Розв'язок задач	3
Тема 2. Ринок: попит, пропозиція та їх взаємодія	2/2	Розуміти поняття: попит та пропозиція, ринкова рівновага, аналізувати цінові та нецінові фактори, що на них впливають. Розраховувати та відображати графічно, таблично, аналітично показники обсягу попиту та ціни	Розв'язок задач	4
Тема 3. Еластичність	2/2	Знати поняття та види еластичності. Вміти розраховувати коефіцієнт еластичності. Аналізувати та практично застосовувати отримані значення показників еластичності. Засвоїти принцип "цінового механізму", ознайомитися з моделями досягнення ринкової рівноваги. Використовувати цінову еластичність попиту та пропозиції для визначення поведінки споживачів та виробників на ринку	Розв'язок задач, тестів	3
Тема 4. Теорія корисності та оптимальний вибір споживача	2/2	Знати поняття, види та вигляд функцій корисності. Розуміти аксіоми поведінки споживача, поняття уподобань та вибору споживача, сутність ринкового кошика. Вміти графічно зображувати криву байдужості та лінію бюджетного обмеження, розраховувати граничну норму заміщення. Знати властивості кривої байдужості та лінії бюджетного обмеження, поняття граничної норми заміщення (MRS _{xy}). Вміти використовувати аналітичний вигляд лінії бюджетного обмеження, розрізняти просте та розширене бюджетне обмеження. Вміти зображувати графічно стан оптимального вибору споживача та використовувати його на практиці.	Розв'язок задач	4
Тема 5. Теорія ринкового попиту	2/2	Розрізняти поняття індивідуального та ринкового попиту. Вміти графічно зображувати вплив різних чинників на стан рівноваги та індивідуальний попит споживача. Розуміти поняття кривих: «дохід-споживання» та «ціна-споживання». Знати поняття: ефект доходу та ефект заміщення. Розуміти принцип встановлення ціни в умовах ринкової економіки та концепцію споживчого надлишку. Вміти визначати ринковий попит графічно та аналітично.	Розв'язок задач	3
Тема 6. Теорія фірми: виробництво	2/2	Розуміти підприємство з точки зору суб'єкта ринкових відносин, а також мотивацію діяльності підприємства. Вміти розраховувати загальну, середню та граничну продуктивність ресурсу. Знати поняття і параметри виробничої функції, її види, сутність сукупного, середнього та	Розв'язок задач	4

		граничного продуктів. Розуміти сутність понять: ізокванта та ізокоста, гранична норма технологічного заміщення (MRTS). Вміти графічно зображувати та знати властивості ізокванти та ізокости		
Тема 7. Витрати виробництва, виручка та прибуток	2/2	Знати суть виграт виробництва, економічний та бухгалтерський підходи до їх визначення, а також особливості формування витрат у довгостроковому та короткостроковому періодах. Розуміти класифікацію та способи розрахунку виробничих витрат. Розрізняти бухгалтерські та економічні витрати, граничні витрати.	Розв'язок задач	4
Модульний контроль 1				10
Модуль 2. Ринкові структури та проблеми досягнення загальної рівноваги				
Тема 8. Ринок досконалої конкуренції	2/2	Знати ознаки та умови досконалої конкуренції, поняття конкурентної фірми та конкурентної галузі. Розуміти принцип формування попиту споживачів на продукцію конкурентної фірми; різницю між бухгалтерським, економічним та нормальним прибутком; поняття виробничого надлишку. Вміти розраховувати загальну, середню та граничну виручку фірми; визначати оптимальний обсяг випуску продукції для фірми з використанням правила максимізації прибутку. Аналізувати умови виходу фірми з галузі в короткостроковому і довгостроковому періодах та механізм формування індивідуальної і ринкової пропозиції. Знати дію парадоксу прибутку та зрозуміти наслідки державного регулювання конкурентних ринків. Розуміти відмінності стратегій товаровиробника у короткостроковому та довгостроковому періодах.	Розв'язок задач	4
Тема 9 Монопольний ринок	2/2	Розуміти суть монополій, їх ознаки та види, Знати стратегії вибору монополістом цін та обсягу виробництва. Знати зв'язок між еластичністю попиту на продукцію фірми-монополіста та загальною і граничною виручкою. Вміти розв'язувати задачу максимізації прибутку для монополіста в коротко- та довгостроковому періодах та розраховувати ціну продукції з використанням правила монополістичного ціноутворення. Аналізувати використання цінової дискримінації при формуванні ціни фірми-монополіста	Розв'язок задач	3
Тема 10. Олігополія як вид ринкової структури	2/2	Знати суть олігополії, її моделі та розповсюдження. Розуміти поняття ефективності олігополій. Вміти розв'язувати задачу максимізації прибутку для олігополії в коротко- та довгостроковому періодах	Розв'язок задач	3
Тема 11. Ринок монополістичної конкуренції	2/2	Розуміти ознаки ринку монополістичної конкуренції. Вміти визначати оптимальний обсягу продажу фірми та її цінову політику, розв'язувати задачу максимізації прибутку для фірми монополістичного конкурента в коротко- та довгостроковому періодах.	Розв'язок задач	3

Тема 12. Антимонопольна політика	2/2	Знати сутність антимонопольної політики та антимонопольне законодавство України. Розуміти необхідність державного регулювання монополії та особливості діяльності антимонопольного комітету. Знати проблеми природних монополій, особливості антимонопольної політики у різних країнах. Вміти вимірювати монопольну владу.	Розв'язок задач	3
Тема 13. Утворення похідного попиту. Ринок праці.	2/2	Вміти визначати оптимальний обсяг праці, використовуючи правило "рішення про найм". Вміти порівнювати конкурентні ринки праці та ринки праці з недосконалою конкуренцією. Розуміти практичне використання моделі "доход-відпочинок". Знати особливості формування індивідуальної і ринкової пропозиції праці та попиту на працю.	Розв'язок задач	3
Тема 14. Ринок капіталу та природних ресурсів (землі).	2/2	Аналізувати модель міжчасового вибору в економіці та особливості формування попиту і пропозиції позичкових коштів. Вміти визначати оптимальний обсяг інвестицій для фірми, оцінювати доцільність інвестицій та використовувати правило дисконтування. Знати особливості функціонування ринків природних ресурсів, зокрема землі. Розуміти особливості встановлення орендної плати та ціни землі Аналізувати сучасний стан земельних відносин в Україні.	Розв'язок задач	3
Тема 15. Загальна ринкова рівновага та економічна ефективність	2/2	Знати поняття взаємозалежності ринків, сутність зовнішніх ефектів, суспільних благ, асиметричної інформації. Розрізняти ситуації часткової та загальної рівноваги. Розуміти загальні умови ефективності конкурентної ринкової системи. Розуміти проблеми у досягненні загальної рівноваги та знати причини необхідності державного втручання в ринкову економіку. Знати причини та наслідки втручання держави в економіку, а також проблеми регулювання виробництва та споживання суспільних благ	Розв'язок задач	3
Модульний контроль 2				10
Всього				70
Екзамен				30
Всього за семестр				100
Модуль 3. Теоретичні основи макроекономіки				
Тема 1. Макроекономіка як наука	2/2	Засвоїти теоретичні основи, вияснити суть та історію розвитку макроекономіки; розглянути етапи формування макроекономічної теорії. Аналізувати рівні макроекономіки. Знати об'єкт, суб'єкт, предмет, функції і завдання макроекономіки. Усвідомлювати місце макроекономіки у системі економічних наук. Аналізувати макроекономічне моделювання та моделі кругових потоків ресурсів, продукту, витрат і доходів.	Тести, питання	3
Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	2/2	Знати принципи побудови системи національних рахунків, методологію та методику обчислення макроекономічних показників, економічних індексів.	Тести, питання, розв. задач. Викон. с.р. (в.т.ч. в elearn)	3

Тема 3. Ринок праці	2/2	Аналізувати зайнятість і безробіття. Знати показники рівня використання робочої сили. Розуміти види безробіття й зайнятості. Аналізувати механізм ринку праці. Усвідомлювати наслідки від безробіття. Знати закон Оукена. Визначати основні напрями регулювання рівня безробіття.	Тести, питання, розв. задач. Викон. с.р. (в.т.ч. в elearn)	3
Тема 4. Товарний ринок	2/2	Знати структуру сукупного попиту та пропозиції. Аналізувати криву сукупного попиту AD та криву сукупної пропозиції AS, їх цінові та нецінові фактори. Вміти аналізувати рівновагу сукупного попиту та сукупної пропозиції.	Тести, питання, розв. задач. Викон. с.р. (в.т.ч. в elearn)	3
<i>Самостійна робота 1</i>				12
Тема 5. Грошовий ринок	2/2	Знати сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Розуміти формування грошова база і її компонентів. Вміти розраховувати грошовий мультиплікатор, коефіцієнт готівки, резервну норма. Знати класичну теорію попиту на гроші. Аналізувати праці Кейнса про мотиви попиту на гроші, кейнсіанське рівняння попиту на гроші і функцію попиту на гроші. Аналізувати механізм грошового ринку, рівновагу на грошовому ринку.	Тести, питання, розв. задач. Викон. с.р. (в.т.ч. в elearn)	3
Тема 6. Інфляційний механізм	2/2	Знати сутність та види інфляції, темп інфляції та методи його обчислення. Усвідомлювати причини та наслідки інфляції. Аналізувати кейнсіанську теорію щодо причини інфляції та її недоліки. Усвідомлювати роль грошей в інфляційному механізмі. Вміти аналізувати чинники інфляції попиту і витрат. Розкривати особливості взаємозв'язків між інфляцією та безробіттям.	Тести, питання, розв. задач. Викон. с.р. (в.т.ч. в elearn)	3
Тема 7. Споживання домогосподарств	2/2	Розуміти формування доходів домогосподарств. Аналізувати доходи і витрати домогосподарств у моделі економічного кругообігу. Знати заощадження та споживання домогосподарств. Аналізувати зв'язок між диференціацією доходів і споживанням, кейнсіанську функція споживання. Знати чинники автономного споживання. Вміти аналізувати функції споживання з урахуванням фактору часу, теорію Фішера, гіпотезу життєвого циклу Модільяні, гіпотезу постійного доходу.	Тести, питання, розв. задач. Викон. с.р. (в.т.ч. в elearn)	4
Тема 8. Приватні інвестиції	2/2	Знати суть, види та роль інвестицій в економіці. Вміти аналізувати інвестиційну функцію. Усвідомлювати чинники інвестицій. Вміти аналізувати заощадження та інвестиції. Усвідомлювати особливості інвестиційного процесу в Україні.	Тести, питання, розв. задач. Викон. с.р. (в.т.ч. в elearn)	3
<i>Самостійна робота 2</i>				12
Реферати				10
Модульна контрольна робота				40
Разом за модуль 3	16/16			100
Модуль 4. Рівень економічної активності				
Тема 9. Сукупні витрати і ВВП	2/2	Вміти аналізувати сукупні витрати і рівноважний ВВП. Розуміти сутність мультиплікативного ефекту. Знати розрахунок простого мультиплікатора. Вміти аналізувати рецесійний та інфляційний розриви в економіці.	Тести, питання, розв. задач. Викон. с.р. (в.т.ч. в elearn)	4

Тема 10. Циклічні коливання та економічне зростання	2/2	Сформувати знання про суть та причини економічної циклічності. Знати види циклів. Знати сутність економічного зростання. Вміти аналізувати економічне зростання на основі моделі AD-AS і кривої виробничих можливостей. Нагромадження як критерій максимізації рівня споживання. Вплив технічного прогресу на економічне зростання.	Тести, питання, розв. задач. Викон. с.р. (в.т.ч. в elearn)	4
Тема 11. Держава в системі макроекономічного регулювання	2/2	Вміти аналізувати класичну, марксистську, кейнсіанську теорії державного регулювання. Аналізувати передумови та основні положення виникнення кейнсіанської теорії. Розуміти роль держави в економічному кругообігу. Знати методи та функції державного регулювання.	Тести, питання, розв. задач. Викон. с.р. (в.т.ч. в elearn)	4
<i>Самостійна робота 3</i>				12
Тема 12. Фіскальна політика	4/4	Вміти обирати інструментарій фіскальної макроекономічної політики до її цілей, розкривати особливості формування державного бюджету; розвинути навички аналізу причин стійкого бюджетного дефіциту і зростаючого державного боргу та їх впливу на національну економіку. Знати суть податків та їх види.	Тести, питання, розв. задач. Викон. с.р. (в.т.ч. в elearn)	5
Тема 13. Монетарна політика	2/2	Розвинути розуміння структурних складових грошово-кредитної системи, сформувати знання про цілі та методи монетарної політики, виробити навички аналізу інструментарію монетарної політики та функціонування її трансмісійного механізму. Розуміти особливості функціонування кредитного ринку.	Тести, питання, розв. задач. Викон. с.р. (в.т.ч. в elearn)	4
Тема 14. Зовнішньоекономічна діяльність	2/2	Знати сутність платіжного балансу та методологію його складання. Знати види валютних курсів. Розуміти способи котирування валюти. Розуміти сутність валюти та їх види. Усвідомлення впливу зовнішньої торгівлі на економіку. Дослідження впливу зовнішньої торгівлі на умови формування економічної рівноваги. Аналіз чинників, що впливають на чистий експорт. Аналіз впливу чистого експорту на ВВП, мультиплікатор витрат у відкритій економіці.	Тести, питання, розв. задач. Викон. с.р. (в.т.ч. в elearn)	4
<i>Самостійна робота 4</i>				12
Реферати				10
Модульна контрольна робота				40
Разом за модуль 4	14/14			100
Всього годин	30/30			
Всього за семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати та презентації повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Рекомендовані джерела інформації

1. Dornbush, Rudiger. Keys to prosperity: free markets, sound money, and a bit of luck. Cambridge, Mass: MIT Press, 2000. 357 p.
2. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник / Панчишин С. М., Островерх П. І. К.: Видавництво Априорі, 2019. 648 с.
3. Андрущенко А.М. Економічна теорія: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2022. 520 с.
4. Базілінська О., Мініна О. Мікроекономіка. Київ: ЦУЛ, 2019. 352 с.
5. Базілінська О.Я. Макроекономіка. Навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2018. 442 с.
6. Безугла В.О. Мікроекономіка. Видавництво «ЦУЛ», 2017. 288 с.
7. Веріан Гел. Мікроекономіка: проміжний рівень. Лібра ВД, 2017. 632 с.
8. Горлач М.І. Економічна теорія. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. 525 с.
9. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка. Навч. посібник. Київ.: ЦУЛ, 2019. 672 с.
10. Ігнатюк А.І. Мікроекономіка. Київ: Видавництво Ліра-К. 2023. 420 с.
11. Колосінська С.І., Белей С.В., Бойда М.І. Економічна теорія: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2021. 200 с.
12. Кравченко О.А. Мікроекономіка: теоретичні основи: навчальний посібник. Міністерство освіти, науки, молоді та спорту України, Одеський національний політехнічний університет. Одеса, 2013. 134 с.
13. *Макаренко М. Макроекономіка: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 216 с.*
14. Малий І.Й., Радіонова І.Ф., Куценко Т.Ф., Федірко Н.В. Макроекономіка: базовий курс. Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2018. 254 с.
15. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студентів екон. спец. закл. освіти; За ред. С. Будаговської. Київ: Основи, 2011. 517 с.
16. Наливайко А.П., Прохоров Є. В., Азьмук Л.А., Банщиков П.Г. Практикум з мікроекономіки до підручника Мікроекономіка Київ: КНЕУ, 2016. 522 с. 12.
17. Наріжна Л. Д., Пономарьова Л. Н. Мікроекономіка в схемах: Навчальний посібник для самостійної роботи студентів. Київ: Центр навчальної літератури, 2014. 160 с.
18. Поплавська Ж.В., Криса О.Й. Мікроекономіка: Теорія і практика управлінської економіки. Навчальний посібник. Алерта, 2019. 270 с.
19. Радіонова І.Ф. Макроекономіка та економічна політика. Підручник для студентів. Київ: Таксон, 2019.
20. Сирко А. Економічна теорія. Політекономія: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 448 с.
21. Талавиря М.П., Байдала В.В., Бутенко В.В., Болгарова Н.К., Пащенко О.В., Гуца І.О. Економічна теорія: Навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. Перевидання. Київ: Наукова столиця. 2020. 338 с.